

4. Барліт О. Форми і методи подолання (мінімізації) соціально-педагогічної та психологічної проблеми булінгу в освітньому середовищі. *Горизонти освіти* : науково-методичний журнал. 2012. № 2 (35). С. 44-47.

Віталій Онинко,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальності 231 «Соціальна робота.
Соціальна педагогіка. Практична психологія»,
Державний заклад «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка» (м. Полтава)

Науковий керівник: **Наталія Отрощенко,**
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри соціальної педагогіки,
Державний заклад «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка» (м. Полтава)

ПРОФІЛАКТИКА РАННЬОГО БАТЬКІВСТВА У РОБОТІ ШКІЛЬНОГО СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА

Постановка проблеми. Сучасний етап суспільного розвитку в Україні характеризується трансформацією традиційних стереотипів репродуктивної поведінки, загостренням демографічних проблем, зміною моделей сімейних стосунків. Статева зрілість підлітків стала більш ранньою. Зміна соціальних та моральних цінностей, яка відбувається в останні роки в українському суспільстві, значно вплинула на свідомість молоді щодо шлюбу, створення сім'ї та народження дітей.

Виклад основного матеріалу. З одного боку, молоді люди досить рано розпочинають статеве життя, яке частіше буває невпорядкованим, з другого – психологічно не готові до створення сім'ї та свідомого відповідального батьківства. У результаті кожен рік у світі близько 15 млн. дівчат неусвідомлено вагітніють у віці 14-16 років і народжують дітей, піклування за якими частіше всього беруть на себе батьки або старші родичі. Часто ці діти виявляються залишеними, покинутими, потрапляють до дитячих закладів.

Вагітність, як правило, у 14-16 років – це неусвідомлений крок: просто так трапилося й юні батьки живуть ілюзіями прекрасного майбутнього. Але що вони здатні вкласти в духовний розвиток свого малюка? – зазвичай нічого! Це безвідповідальна та незапланована

вагітність, небажання мати дитину супроводжується негативними емоційними переживаннями, що порушує процес формування адекватної батьківської поведінки.

Саме цей факт і підтверджують статистичні дані Міністерства охорони здоров'я: близько 60 % новонароджених дітей мають юних матерів віком від 14-16 років. У Луганській області неповнолітні матері складають 48 % від загальної кількості народжуваності (дані 2021 року). За даними акушерсько-гінекологічного відділення Сватівської багатопрофільної лікарні за період з липня 2020 по березень 2021 року народилося 10 дітей від 14-річних дівчат і 34 від 17-річних.

Девіантне батьківство – це безвідповідальна поведінка подружжя, яка заперечує формування позитивного образу дитини, не сприяє збереженню її здоров'я, а іноді й життя, порушує процес її нормального розвитку в пренатальному і перинатальному періодах, що в подальшому ускладнює процес нормальної соціалізації дитини [1, с. 148].

Дослідження у сфері девіації батьківства ретельно висвітлюють дану проблематику. Так, причини та характеристики девіантного материнства розкрито у працях таких вітчизняних вчених: Л. Гридковець, Н. Даниленко, Н. Кодацька, М. Нестеренко, О. Швець, Н. Яремчук та ін.

За останнє десятиріччя науковцями здійснено низку соціально-педагогічних досліджень, присвячених питанням роботи з неповнолітніми матерями (І. Братусь), формуванню у молоді навичок усвідомленого батьківства (Л. Буніна, Т. Гусак, В. Кравець, Г. Лактіонова), соціально-педагогічній роботі з сім'ями (Г. Бевз, Н. Делінгевич, І. Трубавіна), підтримці молодих сімей (Т. Алексеєнко), оцінці потреб дитини та її сім'ї (І. Зверева, З. Кияниця, Ж. Петрочко).

Діти юних батьків не забезпечені ні матеріально, ні духовно. Вони часто страждають від того, що безвідповідальним батькам не вистачає досвіду виконання дорослих обов'язків і турботи про інших. Оскільки юні батьки відчувають стрес і фрустрацію, вони частіше нехтують власними дітьми. Наслідками таких дій є відставання у когнітивному зростанні [2, с. 85].

Якщо в родині присутні одночасно такі чинники, як злидні, розбіжності між подружжями й погана освіта батьків, то шанси виникнення цих проблем у дитини збільшуються. Не у всіх юних мам є люблячі чоловіки, не у всіх стабільна економічна ситуація, не у всіх є

кому допомогти з доглядом за дитиною. Мама, яким бракує підтримки та позитиву, схильні зриватися на своїх маленьких дітях, весь час докоряти їм у власних проблемах, не приділяти належну увагу на виховання та догляд. Але ж в чому винна ця дитина? Чи просила вона Вас вступати в ранні дошлюбні статеві стосунки?

Висновки. З огляду на вищесказане, розуміємо, що важливим завданням медичних та соціальних служб, громадських організацій, преси та телебачення, Інтернет-мереж є формування відповідального ставлення до батьківства, від рівня й якості якого залежить здатність матері та батька дитини повною мірою виконувати свої батьківські обов'язки та сприяти повноцінному, здоровому розвитку дитини, саме тому перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо у розробці соціально-педагогічної профілактики раннього батьківства здобувачів загальної середньої освіти.

Список використаних джерел:

1. Безпалько О. В. Системний підхід до організації соціально-педагогічної роботи з дітьми та учнівською молоддю в територіальній громаді // Соціальна педагогіка: теорія та практика. 2006. № 3. С. 46-54.
2. Громова З. П. Гігієна та фізичне виховання учнів в родині. Мінськ. 1973. 140 с.